

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Ordinului viceprim-ministrului, ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale cu privire la aprobarea Regulamentului privind specificația tehnică de interoperabilitate referitoare la „siguranța în tunelurile feroviare” a sistemului feroviar

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul Ordinului viceprim-ministrului, ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale cu privire la aprobarea Regulamentului privind specificația tehnică de interoperabilitate referitoare la „siguranța în tunelurile feroviare” a sistemului feroviar a fost elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul de ordin este elaborat în temeiul pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 725/2024 cu privire la aprobarea unor regulamente în domeniul transportului feroviar, prin care se prevede expres că, până la aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, specificațiile tehnice de interoperabilitate se aprobă de organul central de specialitate în domeniul transportului feroviar conform Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Prin Hotărârea evocată a fost aprobat și Regulamentul de interoperabilitate a sistemului feroviar. Proiectul a fost inițiat pentru a asigura alinierea reglementărilor și standardelor naționale la cele ale Uniunii Europene, în vederea eliminării diferențelor semnificative dintre acestea. Nearmonizarea legislației naționale cu cea europeană afectează coerența și funcționarea eficientă a sistemului feroviar, generând un climat concurențial inegal care slăbește competitivitatea și sustenabilitatea sectorului feroviar din Republica Moldova pe piața UE. Totodată, trebuie de menționat că proiectul transpune în legislația Republicii Moldova Regulamentul (UE) nr. 1303/2014 al Comisiei privind specificațiile tehnice de interoperabilitate pentru „siguranța în tunelurile feroviare” a sistemului feroviar al Uniunii Europene. Acest regulament stabilește cerințele tehnice esențiale pentru asigurarea interoperabilității infrastructurii tunelurilor feroviare, contribuind astfel la integrarea treptată a sectorului feroviar național în spațiul feroviar unic european.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
În prezent, legislația națională nu conține reglementări specifice privind siguranța în tunelurile feroviare, pentru a ține pasul cu evoluțiile tehnologice și pentru a încuraja modernizarea, pe altă parte este evident promovarea soluțiilor inovatoare și ar trebui să se permită punerea lor în aplicare, în anumite condiții.

Actualmente, materialul rulant este exploatat în temeiul unor norme naționale, inspirare din cadrul legal utilizat de către statele membre ale CSI-lui.

Pe teritoriul Republicii Moldova, la moment este un singur tunel feroviar aflat în uz, se află între localitățile Lipcenii și Mateuți, raionul Rezina, are lungimea de 157 m. În conformitate cu legislația UE, specificațiile tehnice de interoperabilitate referitoare la siguranța tunelurilor feroviare se aplică tunelurilor noi, reînnoite și modernizate, respectiv nu perturbă activitatea curentă a tunelului susmenționat.

Siguranța tunelurilor feroviare implică un set coerent de măsuri tehnice și operaționale, stabilite prin Regulamentul (UE) nr. 1303/2014 al Comisiei Europene, care vizează reducerea riscurilor specifice tunelurilor și asigurarea interoperabilității sistemului feroviar european.

Aceste măsuri se aplică tunelurilor noi, renovate sau modernizate, cu o lungime de cel puțin 100 de metri, și acoperă subsistemele de infrastructură, energie, material rulant, comandă-control și exploatare. Strategia de siguranță se bazează pe patru niveluri succesive: prevenire, atenuare, evacuare și salvare. Printre cerințele esențiale se numără: rezistența la foc a structurilor, detectarea incendiilor, iluminatul și semnalizarea pentru evacuare, comunicațiile de urgență și accesul la puncte de stingere a incendiilor. Materialul rulant este clasificat în categorii (A și B) în funcție de nivelul de siguranță necesar pentru circulația în tuneluri de diferite lungimi. De asemenea, planurile de urgență trebuie să fie adaptate fiecărui tunel și să includă exerciții periodice cu toate părțile implicate, inclusiv serviciile de intervenție.

În acest mod, având în vedere obligațiile asumate de către Republica Moldova, în calitate de stat candidat de aderare la Uniunea Europeană, un angajament fiind transpunerea legislației comunitare, argumentează separat necesitatea elaborării proiectului de Ordin cu privire la aprobarea Regulamentului privind specificația tehnică de interoperabilitate referitoare la „siguranța în tunelurile feroviare” a sistemului feroviar.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de act normativ asigură armonizarea cadrului legislativ național cu specificația tehnică de interoperabilitate referitoare la „siguranța tunelurilor feroviare”, stabilită prin Regulamentul (UE) nr. 1303/2014.

Acest regulament face parte din pachetul de măsuri destinate creării unui spațiu feroviar unic european și are drept obiectiv consolidarea nivelului de siguranță în tunelurile feroviare prin cerințe tehnice și operaționale unificate, aplicabile infrastructurii, echipamentelor și procedurilor de intervenție.

Proiectul definește condițiile tehnice și organizatorice necesare pentru prevenirea și gestionarea incidentelor în tuneluri feroviare, contribuind la protejarea vieții pasagerilor, a personalului și a bunurilor, precum și la asigurarea interoperabilității sistemului feroviar.

Printre principalele obiective urmărite prin transpunerea Regulamentului (UE) nr. 1303/2014 în legislația națională se numără:

- stabilirea cerințelor minime de siguranță pentru tunelurile feroviare noi, reabilitate sau modernizate cu o lungime de cel puțin 100 de metri;
- integrarea cerințelor de prevenire, detectare, evacuare și salvare în strategia națională de siguranță feroviară;
- clasificarea materialului rulant în funcție de nivelurile de siguranță (categorii A și B) corespunzătoare diferitelor tipuri de tuneluri;
- definirea procedurilor de intervenție în caz de urgență și obligativitatea elaborării planurilor de urgență specifice fiecărui tunel;
- coordonarea între operatorii feroviari, administratorii de infrastructură și serviciile de intervenție.

Transpunerea acestui regulament introduce o serie de elemente noi în legislația națională, printre care:

- cerințe privind rezistența la foc a elementelor de infrastructură (pereți, căi de evacuare, echipamente);
- obligația dotării tunelurilor cu sisteme de iluminat și semnalizare pentru evacuare, precum și cu puncte de acces pentru stingerea incendiilor;
- specificații tehnice pentru detectarea timpurie a incendiilor și pentru comunicațiile de urgență în tuneluri;
- definirea obligațiilor privind exercițiile periodice de evacuare și testarea planurilor de urgență în cooperare cu toate instituțiile implicate;
- cerințe de interoperabilitate pentru sistemele de siguranță din tuneluri, astfel încât acestea să fie compatibile cu infrastructura și materialul rulant folosit în spațiul feroviar european.

Implementarea acestor prevederi va contribui la creșterea siguranței în tunelurile feroviare din Republica Moldova, facilitând totodată integrarea infrastructurii feroviare naționale în rețeaua transeuropeană și respectarea obligațiilor asumate prin Acordul de Asociere RM-UE.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu au fost examinate, întrucât, în calitate de stat candidat la aderarea la Uniunea Europeană și în baza angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere RM-UE, Republica Moldova este obligată să transpună treptat acquis-ul comunitar în legislația sa națională.

Proiectul de act normativ are ca obiect transpunerea prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1303/2014 al Comisiei din 18 noiembrie 2014 privind specificația tehnică de interoperabilitate referitoare la „siguranța în tunelurile feroviare” a sistemului feroviar din Uniunea Europeană. Acest regulament stabilește cerințele minime necesare pentru asigurarea unui nivel ridicat de siguranță în tunelurile feroviare, în special în ceea ce privește prevenirea incidentelor, gestionarea situațiilor de urgență și facilitarea evacuării și salvării pasagerilor.

Prin urmare, opțiunea alternativă de a nu elabora și promova acest act normativ nu a fost luată în considerare, întrucât neadoptarea acestuia ar conduce la menținerea unui vid normativ în ceea ce privește siguranța în tunelurile feroviare.

Lipsa unui cadru tehnic clar și armonizat cu cerințele europene ar împiedica aplicarea unor măsuri coerente și eficiente pentru protecția pasagerilor, personalului feroviar și a infrastructurii în caz de incidente.

Totodată, întârzierea transpunerii acestui regulament ar afecta procesul de integrare a Republicii Moldova în spațiul feroviar unic european, limitând posibilitățile de modernizare a infrastructurii existente și de construire a unor noi obiective conforme cu standardele europene. În lipsa acestor reglementări, cooperarea cu operatorii internaționali și interoperabilitatea transfrontalieră ar fi afectate, cu consecințe negative asupra atractivității și competitivității transportului feroviar național.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul de act normativ nu generează impact asupra sectorului public. Implementarea acestuia nu influențează funcționarea administrației publice în aplicarea politicilor publice și a cadrului normativ, atât cel în vigoare, cât și cel propus prin acest act. De asemenea, proiectul nu presupune necesitatea unor reforme sau restructurări instituționale.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea proiectului nu implică alocarea mijloacelor financiare din contul bugetului de stat.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Prezentul act normativ are un impact favorabil asupra sectorului privat.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Prezentul proiect nu are impact asupra aspectului social, asupra datelor cu caracter personal și asupra echității și egalității de gen.

4.5. Impactul asupra mediului

Proiectul nu determină efecte asupra mediului

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Alte impacturi și informații relevante nu au fost identificate.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul de ordin conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Potrivit clauzei de armonizare proiectul transpune parțial Regulamentul (UE) nr. 1303/2014 al Comisiei din 18 noiembrie 2014 privind specificația tehnică de interoperabilitate referitoare la siguranța în tunelurile feroviare a sistemului feroviar din Uniunea Europeană, CELEX: 02014R1303, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 365 12 decembrie 2014, așa cum a fost modificat ultima oară

prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2024/191 al Comisiei din 8 ianuarie 2024.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Prezentul proiect respectă prevederile Constituției Republicii Moldova și ale cadrului normativ național în vigoare.

În acest moment, cadrul juridic primar aplicabil sectorului feroviar, în special Codul transportului feroviar, conține dispoziții generale privind specificațiile tehnice de interoperabilitate (STI). Acestea stabilesc cerințele esențiale și condițiile necesare pentru asigurarea interoperabilității sistemelor feroviare convenționale, reglementând fiecare subsistem sau componentă a unui subsistem.

Totodată, conform pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 725/2024 privind aprobarea unor regulamente în domeniul transportului feroviar, *până la aderarea Republicii Moldova la Uniunii Europene, specificațiile tehnice de interoperabilitate sunt aprobate de către autoritatea centrală de specialitate în domeniul transportului feroviar*, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 privind actele normative.

În prezent, reglementările privind specificațiile tehnice de interoperabilitate au un caracter general, însă, odată cu transpunerea Regulamentului (UE) nr. 1303/2014 al Comisiei din 18 noiembrie 2014 privind specificația tehnică de interoperabilitate referitoare la siguranța în tunelurile feroviare a sistemului feroviar din Uniunea Europeană, va fi adoptat un Ordin al viceprim-ministrului, ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale, prin care se va aproba Regulamentul corespunzător pentru această specificație tehnică de interoperabilitate.

Gradul de compatibilitate dintre prezentul proiect și actul legislativ al Uniunii Europene este detaliat în tabelul de concordanță, elaborat conform Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu cea a Uniunii Europene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind consultarea publică a proiectului a fost plasat și poate fi accesat pe portalul particip.gov.md:

https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/14446

Totodată, proiectul actului normativ va fost supus consultărilor publice și avizărilor de către entitățile publice de resort, inclusiv cele implicate în procesul de implementare a proiectului, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Astfel, în cadrul procesului de consultare/avizare, vor vizate următoarele instituții:

- Ministerul Finanțelor;
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- Agenția Feroviară;

- Î.S. “Calea Ferată din Moldova”; - Centrul de Armonizare a Legislației.
7. Concluziile expertizelor
Proiectul Ordinului viceprim-ministrului, ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale cu privire la aprobarea Regulamentului privind specificația tehnică de interoperabilitate referitoare la „siguranța tunelurilor feroviare” al sistemului feroviar, definitivat în urma procesului de avizare, va fi supus expertizei juridice conform prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, iar rezultatele acestea vor fi incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect. Expertizarea proiectului va fi efectuată de către Ministerul Justiției.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul respectă prevederile Constituției Republicii Moldova, tratatele internaționale în vigoare și angajamentele asumate de statul nostru la nivel regional și internațional, fiind, totodată, aliniat legislației Uniunii Europene. Implementarea acestuia nu implică modificarea cadrului normativ existent, adoptarea unor noi acte legislative sau elaborarea unor planuri de acțiune suplimentare.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Pentru a asigura conformitatea cu prevederile actului normativ, întreprinderile feroviare și administratorul infrastructurii au obligația de a implementa un sistem de management al siguranței și de a respecta cerințele stabilite prin specificațiile tehnice de interoperabilitate, normele de siguranță și alte reglementări aplicabile. Aceste măsuri sunt esențiale pentru gestionarea riscurilor și desfășurarea în condiții de siguranță a operațiunilor de transport feroviar.

Secretar general

Angela ȚURCANU